ИЗЛАЗИ СРЕДОМ ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ НА ЧИТАВОМ ТАБАКУ.

ОГЛАСИ
плаћаю се од свакога реда из гармонда први пут 4, а после 3 н.
За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште; а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА
У АУСТРИСК ЗЕМЉАМА
На годину 10 фор., на пол године 5 фор., на четврт 2 фор. 50 новч. а. вр.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ
на годину 100 гроша, на пол год 50 гроша, на четврт год. 25 гроша

Уредништво е у господској улици у кући г Гвозденовића

БРОЈ 73. | У Новоме Саду, у петак 23. августа 1868. | ГОДИНА XXI.

СРБИЈА И МАЂАРСКА.

IV.

Могу ли Мађари имати самосталне улоге у европским догађајима?

Систем, по коме се данас креће коло политичка рада у аустриско-мацарској држави, нема изгледа, да ће се моћи дуго одржати; та је система без будућности. И ако сами државници аустриско-мацарски нехтедну бити толико увиђавни, да опазе све мане, које нису малене, у својој политици, догађаји сами примораће их, да се те политике у начелу оставе.

Поред те незгоде, што је оваково политисање ставило државу у неко неприродно, полуратно стање, у коме се све мора да ради силом и притиском, долази јоште једна важна околност. Немци и Мацари, који се сматрају данас као главне чиньенице, за прве основе суштини државној, могу са успехом продужити своју радњу тек само тако, ако њихова политика буде популарна, ако буде *аустриска* у пуном знача)у ове речи, а никако немачка и мацарска; другим речма, ако они буду у осталих народа царевине аустриске налазили више срдачна одзива, него што су то до сада имали.

Посљедице овако опаке политике могу бити користне само по интересе оних, који се свом снагом упињаху, да развију и одрже ово непормално стање.

Народности у Аустрији, које треба да су штит свију интереса, целини и самосталности државној, видимо, да се у потоње доба не само одтуђују, но и реву како противу Немаца, тако исто и противу Мацара.

Потанко побројавати све случајеве, у којима се огледа истина овог казивања, није, мислим, од потребе; јер је то толико јасно, да је могло свако око опазити, које је пратило појаве у држави аустриско-мацарској од онога дана, када ово стање наступи, па све до данас.

Да се овакови одношаји народа према влади и даље у Аустрији одрже, могу желити само они, којима у рачун иде ово непрестано трвење.

Напоследак, ако државници Аустриски нехтедну за рана променити правац својој унутарњој политици, скори догађаји, који ће се зачети ван граница аустриски, принудиће их, да својој политици чистије земљиште изаберу.

Нетреба да се плаше државници аустриски од тога, да ако би они хтели, да јаче обележе границе правног положаја сваке народности, да би се тиме потро сав њихов утицај, који желе да је непрестано заступљен код свију народа, који састављају целину државну. Шта више, утицај тај могао би постати јоште одсуднији, пошто се задовоље праведна захтевања народна, јер би тада све народности стекле ону веру у политику државну, која је држави за њено јачање преко потребна. Народи би тада у целини аустриске државе налазили и заштиту својих сопствених интереса, свога природног савезника; а овако, туђе се своје сопствене куће, уклањају се свог рођеног земљишта, па траже помоћи на страни.

Све што сам до сада говорио о унутарњој политици аустриској, више се може однети на Мацаре, и они заиста у томе греше, што такт својој политици неудесе, да буде више хармоничан према својим суседима. Зле сљеди те политике мађарске најјаче осетиће Мацари, када се буде решило немачко питање, т. ј. када се сав елемент немачки групира у једну јаку државну целину. Тада ће управ Мацари видети, у колико им политика беше ограниченог обима; тада ће осетити тешкоћу свога положаја. Јер народи, који треба да се здружени нађу са Мацарима под једним истим заставама, сити већ њихове искључно мацарске политике, тражиће прилике за самосталнију радњу. Ово важи како за Словене западне, тако исто и за јужне. Тим више показаће се воља у западних Словена да се одтуђе од Мацара, што они нису ни досада били чврстим свезама један за другог везани. — Према тако грдним губитцима немогу Мацари равнодушни бити, особито што се тиче Словена на југоистоку Европе. Као што видимо, Мацари у место да нађу у суседном словенству своје пријатеље, имаће око себе народе, који ће поћи правцем новим, самосталним, а у таком понашању Словена према Мацарима нележи њихово добро.

Народ мацарски — малена маса од 4—5 милиона — окружени са свих страна елементом словенским, немогу никако имати самосталну политичну улогу; они сами за себе нису кадри да својим силама одреде земљиште својој политичкој радњи.

Само ово неколико речи, што каза о будућности Мађара, довољно је, да навуче суморне мисли на душу оног Мацара, коме своја отачбина, њена срећа и напредак искрено на срцу лежи.

Па да би се одклониле све опаке посљедице, које ће самаприрода догађаја собом донети, по Мацаре би најбоље било, да се они за рана побрину, да у својој политици, како унутарњој, тако исто и спољној, привате програма таког, који ће их сближити, политички сродити са Словенима, нарочито са јужним.

Има једно страшило, које и сувише пада у очи Мацарима, када погледају у живот јужних Словена; а то је у овоме: Мацари у свима овим народима гледају руска оруђа, која само зато живе, да прождиру све оно, што би руској политици противно било. Овај њихов страх нијде ни на каковом разложном темељу подигнут; то је управ политички сан или машта, коју су непријатељи наши, као иронију на наш политички живот, бацили.

У самој ствари ово је: с прецизношћу одрицати, да Русија нема међу јужним Словенима својих присталица, значило би хотимично удалити се од стварне истине. То дакле постоји, да ће се међу јужним Словенима наћи људи, који зору нашег политичког препорођаја очекују са севера: па то њихово очекивање опет није без свака основа, јер треба имати на уму, да код народа, који овако душевно стоје, као што стоје јужни Словени, у политици је велика чиньеница народност и вера. Народи ови надају се добру од Руса зато понајвише, што смо ми с њима браћа једне вере, једне крви; али би та верозаконска претензија одма се изгубила, чим би ови народи око себе, у својој околини опазили, да они могу наћи свега оног, што је нужно по њихов живот, и што до сада по кадкад морадоше тражити на далеком северу.

Народи ови нису се могли ни обраћати досад са својим жељама народима, који су им у суседству, прво с тога, што они, да би своје ствари уредили, и имају управ посла са тим суседима, а друго, што ти народи још ни у једној прилици неизнесоше своју вољу у таком облику на среду, да се опријатеље. То су прави узроци, зашто је до сада по правилу погледао сваки народ јужног словенства пут далека севера.

Постарајмо се, да своја домаћа питања доведемо у ред, па ће за цело изменити се и правац мишљења у самом народу.

Но како је немогуће за сада, да се ми поравнамо са осталим суседством, несмета нам толико млого, да се измиримо са Мацарима. Њихов положај заиста ако није очајнији, а оно је извесно као наш; удес је наш био, па и данас је скоро један исти; а што је још значајније, наша се и вера политичка у начелу слаже. Словени су, као и Мацари, подједнако слободе жудни; нека нас бар та света тежња што чвршћом свезом веже, и ми заједно тек тако можемо бити велики и напредни. А нехтедне ли Мацарска поћи путем ове политике, нек не сумња о овоме: да ће њена будућност бити малена; јер Мацари, опет велим, немогу имати самосталне улоге. Здружени тек са јужним Словенима биће заштитница наше и своје слободе противу запада и севера.

Ово је једини пут, на коме је обележено њихово спасење.

СУЂЕЊЕ КНЕЖЕВИМ УБИЦАМА.

(Из Видовдана.)

Седница варошкога београдског суда од 12. јулија из јутра.

(Продужење)

Предс.: Кад, као што сам казао, нема оптуженога да на тужбу одговара, нити је браниоца себи поставио, то ће судом одређени бранилац његов г. Петар Марковић одговорити зањ. Г. Марковићу, изволите казати шта имате? — Бр. П. Марковић: Имам једну депешу, коју сам јутрос добио од Карађорђевића, па судим да треба да је покажем. — Предс.: Прочитајте — Бр. П. Марковић (чита): Адвокату Нетру Марковићу у Београду. Забрањујем вам сваку обрану односно мене. Кнез А. Карађорђевић.

Предс.: То је само чиста депеша, па може бити да ју је и ко други подметнуо. Но како он није опуномоћио себи браниоца, то се ова депеша мора одбацити, и суд, к оји вас је одредио њему за браниоца, позива вас да одговорите на тужбу.

Бр. П. Марковић: Противу Карађорђевића постоје посредни, од саучесника прибављени докази. Ако су ти докази довољни да се он осуди, онда обрана моја, била ма каква, не вреди ништа; ако пак докази исти по судској оцени нису довољни за осуђење, онда га ни суд не ће и не може осудити (Публика: Врло добро, врло добро!) Ја остављам дакле суду да ствар оцени. И то је све што имам казати.

Предс: Нека г. држ. тужилац одговори, ако шта има. — Држ. туж.: Пре него што бих одговорио, молим нека се прочита шта је јуче рађено с А. Вилотијевићем, јер Андрија је болестан па не може да дође.

Придодати деловођи у помоћ секр. апел. (чита): А. Вилотијевић не могаше на тужбу држ. тужиоца одговарати због велике слабости, нити приповедати ствар као код комисије, а и не имађаше ништа ново да казује, па зато рече да остаје при ономе, што је до сад казао.

Прочита се испит Андрији код комисије о признању његову под 19. и 22. Јуна о. г.

Опт. Андрија остаде при свему, што је на питања власти казао и што му је сада прочитано, проклињући Трипковића и Карађорђевића што га на ово наведоше.

За тим је Андрији примећено да Карађорђевић, кога он терети, није овде те да би се с њим могао суочити, па тако ни Трипковић, те му је казано да сада сматра као да је с њима на суочењу, и упитан је да ли остаје при опоме своме, што је исказао, и да ли то, што говори, говори као да је на самртноме часу своме? На ово питање Андрија одговори: Остајем при свему ономе, што сам и против Карађорђевића и протмв Трипковића казао јер је онако у ствари било. Ово казујем као да сам с њима на суочењу и као да бих био при самртном часу своме.

Држ. туж.: То је дакле довољно. Казивања тројице саучесника, као: П. Радовановића, К. Антоновића и А. Вилотијевића, показују да је Карађорђевић и новаца давао и радио да се кн Михаило убије, да се тим начином направи преврат у земљи и његов син Петар да насилно дође на престо. С тога палазим, према закону, а нарочито према 231. §. кр. суд. пост., да је то све потпун доказ против Карађорђевића, да је т. ј. он с. П. Радовановићем радио не само као саучесник, већ управо као коловођа; па нека би се баш и узело да Пајино казивање не постоји, то су ипак казивања К. Антоновића и А. Вилотијевића потпун доказ противу њега, јер два су сведока по закону довољна.

Предс.: (к бран.): Имате ли шта да приметите? — Бр. П. Марковић: Немам, јер суду остављам да те доказе оцени.

Предс.: Сад ћемо да извиђамо кривицу Филипа Станковића из Смедерева. И њега овде нема, и он је тражен преко власти да суду предстане, али није могао доћи, јер је затворен у Пешти, па према томе излишно је било и позивати га нарочитим позивом, почем није слободан. Зато ће се његова кривица извиђати само с браниоцем, кога му је суд поставио према пропису закона. Њега терете неки саучесници, као што се из тужбе види, и то прво П. Радовановић. Нека дође дакле П. Радовановић. (Паја буде доведен.)

Предс.: Овде се опет имаш питати по кривици Ф. Станковића, за кога си код комисије говорио да си се с њим разговарао и договарао за убиство кнежево и за преврат и да Карађорђевић дође на владу. Зато нам кажи што год знаш о Ф. Станковићу? — Паја.: То све стоји у моме испиту. — Предс.: Кажи и усмено. — Паја: Ја не памтим више баш све добро. — Предс.: Па кажи све у кратко. — Паја: Филип је требао да сам узме власт и да скупи општину, па да општина изабере намесништво. Ето то је његов главни посао био. — Предс.: Али си се и ти с њиме о томе договарао? — Паја: Јесам. — Предс.: Како сте се договарали? — Паја: Марић је имао да убије кнеза а ми после да преузмемо власт. — Предс.: Договор је био дакле да ти и ти изврше убиство, а ви после да преузмете власт? — Паја: Јест, јест. — Предс.: Прочитајте његов испит код комисије, да видимо да ли се слаже с његовим казивањем.

Придодати деловођи у помоћ секр. мин. правде М. Дамјановић (чита): Из испита П. Радовановића од 11, 12 и 26. Јуна.

У овој ствари конферирао је са мном и Ф. Станковић. Он је делио са мном мисао о убиству и преврату и заједно на томе радио и за посао тај набављао људе. — Он је по убиству имао с осталима да узбуни овд. општину и да се похватају и поубијају мин. Христић и Блазнавац па заузму власти. — Од прилике око ускрса казивао ми је да је говорио Персиди, жени Карађорђевићевој, да спреми и пошље овамо новаца да се нађу за извршење преврата, па да је већи дознао да су ти новци дошли амо А. Вилотијевићу. А по ускрсу казиваше ми код моје куће да је и б. сав. Ант. Мајсторовићу саопштио целу нашу ствар, па и Мајсторовић да му је дао реч да ће и он са својим људма из смед. округа потпомоћи извршења те наше завере, чим се сврши убиство. Али ја никад нисам хтео говорити с тим Мајсторовићем, нити сам се с њим и састајао, пошто сам знао да је већ компромитован за оваке ствари.

Предс.: Стоји ли ово, што је прочитано? — Паја: Стоји. — Држ туж. (чита): Из Марићева испита од 17. Јуна.

За Ф. Станковића казивао нам је Паја да га је преко његова ортака Богосава овде набавио тога ради, да са својим касапским момцима дигне буну у вароши кад кнез погине. — Рогић ми казиваше за Ф. Станковића, да су се њих двојица разговарали у Пешти да се кнез убије, па му је тада Филип рекао: „Та да пређем у Србију, ја бих га сам убио.“ Филип је Станковић пролетос долазио с Пајом к нама у Топчидер, па у разговору рекао како му се неки од збачених чиновника жалио како сад тако оскудно живи, да хоће да мањка од глади, а Филип му одговорио: Па мањкај, кад си кукавица те немаш срца да убијеш онога, с кога је то, па да се помогнеш.

Предс: Ти дакле признајеш да сте се договарали и да сте му одредили улогу да заузме варош? — Паја: Јест. — Предс.: Сад иди, (Паја буде одведен) а нека дође Станоје Рогић. (Станоје дође, а у публици велика вика.) Рогићу! Кажи суду што ти

је год познато о радњи Ф. Станковића за убиство кн. и за преврат. Ти си истина код комисије казао, али кажи и усмено. — Рогић: Оно што сам пре казао могу и сад казати. Он је први пут казао да ће сам убити кнеза. — Држ. туж: Је ли и он с вама радио на томе? — Рогић: Јесте. — Предс.: Прочитајте његов испит о томе.

Придодати деловођи у помоћ секр. мин. правде (чита): Из испита С. Рогића од 8. Јуна.

Филип је Станковић знао све шта се радило на овом убиству и преврату, јер је с П. Радовановићем шуровао једнако и мене једном, на месец два дана пре убиства. храбрио да ово убиство учинимо, говорећи да се друкчије не можемо курталисати овог зла, разумевајући ту рђаву владу кнежеву.

Придодати деловођи у помоћ секр. мин. правде (наставља): Из испита С. Рогића од 18. Јуна

Филип ми је Станковић сада о ускрсу, кад је последњи пут овде био, казивао да се код нас ради да се убије кн. Михаило и преврат начини па доведе Карађорђевић на владу, и да му је Карађорђевић рекао да пазимо добро на тај посао како га радимо да у лудо не изгубимо главе, а то му је — рече — казао Карађорђевић, кад му је именовао нас, који на томе радимо, а то: мене, Пају и браћу му Радовановиће, Марића и Видоја.

Предс: Јеси ли овако казао? — Рогић: Јесам. — Предс.: Остајеш дакле при томе? — Рогић: Остајем. — Предс.: Као на последњем часу? — Рогић: Као на последњем часу. — Предс Нека дође... Рогић: Мене је само проклета парница навела на то, а друго ништа. — Предс.: Сад нека дође Атанасије Атанацковић, а ти иди. (Рогић буде одведен, а доведе се Атанацковић.) Атанасије! Ти си код комисије испитиван за Ф. Станковића како је и у колико по овоме делу радио, заго кажи сад суду и усмено све што знаш о Филипу. — Атан.: Ја ништа не знам. — Предс.: Је си ли се ти с њиме договарао о овој ствари? — Атан.: Нисам. Ја сам се само о нашем послу с њим разговарао, кад смо били овде у Београду у гостионици код „крста“. — Предс: А је ли Рогић шта говорио? — Атан.: Није, осим што је казао да се нешто ради, али шта, то није казао, — ваљда се бојао мене, па није смео да каже. — Предс.: Да прочитамо његов испит па да видимо што тамо стоји.

Придодати деловођи у помоћ секр. апел. Јов. Авакумовић (чита): Из испита А. Аганацковића од 8. Јуна.

У гостионицу код „крста“ више је пута долазио П. Радовановић, па се ту састајао с Богосавом, Рогићем и другима; ту су они вечеравали и ручавали, па кад би се други гости разишли, они су се договарали и разговарали о преврату, а ја сам се уклањао на страну и чинио и невешт. Ту је с њима бивао на том договору и Ф. Станковић, а и други неки, које не познајем.

Предс.: Ето како си казао, да су они сви бивали? — Атан.: То је истина да су они сви бивали у гостионици, али ја нисам био међу њима, па нисам ни чуо шта су говорили. Ја сам врло рано ишао спавати, па не знам шта су радили. — Предс.: Велиш дакле да не знаш ништа? — Атан.: Ја не знам ништа — Предс.: А ти иди па нека дође Богосав Петровић. (Богосав буде доведен.)

Предс: Је си ти Б. Петровић? — Богосав: Јесам. — Предс.: Ти си код комисије говорио о Ф. Станковићу, да је и он у овоме послу радио; кажи и нама овде све што знаш. — Богосав: Што сам казао код комисије, то је. — Предс.: Кажи и сад усмено, а нарочито о овоме: је ли ти Филип пред ускрс овде и после у Смедереву казао да се нађеш у Београду ради овог предузећа па да се споразумеш с Атанацковићем, Благојем и Рогићем, т. ј. кажи у опште све оно, што знаш о Филипу и шта ти је он за себе казивао да ради? — Богосав: Он ми није казао ништа. — Предс.: Прочитајте његов испит.

Придодати деловођи у помоћ секр. апел. (чита): Из испита Б. Петровића од 4. Јуна.

За Ф. Станковића знам ово што ћу казати. Пред прошли васкрс на неколико дана ишли смо ја, Филип и Благоје да видимо неке јагњце на тркалишту, које је Благоје био купио па нас је позвао да видимо какви су. Кад смо тамо дошли, после неког разговора каза нам Филип како је с П. Радовановићем говорио да се овде у земљи начини преврат, па рече да ће се то скорим извршити; но на какав ће се начин то учинити, није нам ништа казао, нити га ми питасмо. А о убиству кнеза није нам ништа говорио, већ само то је казао да ће се преврат начинити и да нас двојица, т ј. ја и Благоје, имамо се о томе ближе споразумети с Рогићем а овај опет примаће наредбе од Паје. После тога нисам ништа више с Филипом разговарао о тој ствари, осим што ми је доцније пред Спасов дан, кад ме је трговине ради послао у Смедерево, које је и Дачи там. трговцу, познато, и кад је он одмах за тим покрај Смедерева полазио у Пешту, казао на обали смедер. да ће „Паја скорим свршити оно што сам ти на тркалишту у Београду казао“ Још и то знам, да је Филип, док се у Београду бавио више пута ишао Станку кавецији, а једном опет казао ми је да је и код П. Радовановића два пута био. При своме што рекох за тркалиште, чуо сам од Филипа само да се он с Пајом договорио да начине преврат у корист Карађорђевића, а друго нам ништа више није онда казао, него ми је тек доцније на оном састанку у Смедереву рекао да ће Паја скорим извршити оно, што ми је казивао на тркалишту, па нека се и ја тога ради нађем у Београду и о томе се ја и Благоје договоримо с Рогићем и А. Атанацковићем, а Рогићу ће — придодаде — наређивати шта треба да се чини.

Предс.: Је ли овако? — Богосав: Јесте — Предс.: Остајеш ли као и при последњем часу при томе? — Богосав: Остајем. — Предс: А ти иди сада пак нек дође Благоје Петковић. (Богосав буде одведен, а Благоје се доведе.) Кажи и ти Благоје што знаш о раду Ф. Станковића по овоме послу? Благоје: Ја што сам знао казао сам. -- Предс: али кажи и усмено? — Благоје: Ја усмено не знам ништа, јер сам казао. -- Предс.; Зар не памтиш шта си казао? — Благоје: Памтим, али не знам баш све по реду. — Предс.: Па кажи како знаш? — Благоје: Кад сам био у Пешти, он ми је кад је добио писмо да мора ићи у Београд, а жена га онда запитала зашто мора да иде и он одговорио да не зна ни сам, доцније на гвозденим колима казао, да га Паја зове да раде да се направи у Србији преврат — Предс: Прочитајте његов испит да видимо да ли се слаже с овим његовим казивањем.

Придодати деловођи у помоћ секр. апел. (чита): Из испита Б. Петковића од 4. Јула.

Око васкрса о. г. отишао сам са свињама у Пешту, и ту сам се састао с Ф. Станковићем као с ортаком Б. Петровића, с којим сам ја опет био ортак. После 2 — 3 дана како сам се бавио које у Пешти које у Штајнбруку, хтедох поћи кући, и Филип ми том приликом препоручиваше да купим свиње палоције, јер ће се с њима моћи добра радња предузети. Сутрадан, како ми Филип ово испоручи, добије из Београда од П. Радовановића писмо да и он дође амо, па зато каза ми пред женом својом да ће и он са мном ићи, по на питање женино шта ће у Београду није хтео казати за што ће да полази. Тако ја и он пођемо заједно на гвозд. колима у Београд, и ту у гвозд. колима Филип ми, ма да га ја ни питао нисам, каза да га П. Радовановић зове да раде да се направи преврат владе у Србији, и још додаде да ће при том преврату он са својим људма заузети кн. двор Те његове људе није ми именовао. А кад је Филип ово саопштио, још ми је приметио да због тог преврата може допасти затвора, па ако допадне, допашће му и ортак Б. Петровић, те ми је онда препоручио да у таквом случају гледам радњу ортачку, а новце да дадем његовој жени у колико на његов део припадне Ја сам Филипа чешће виђао где се с П. Радовановићем и С. Рогићем састаје и разговара, али о чему није ми познато боло. Ово је бивало и пре и после васкрса о. г. И с Б. Петровићем Филип се чешће разговарао, али о чему ја не знам.

Предс.: Је ли овако? — Благоје: Тако је. — Предс.: Остајеш дакле при томе као при последњем часу? — Благоје: Остајем. — Предс.: Сад иди. (Благоје буде одведен.) И овоме је кривцу према закону одређен за бран. г. Драгутин Петровић, овд правозаступник. (К бран.): Изволите дакле, господине казати што имате за његово олакшање.

Бр. Д. Петровић: Ја немам ту са свим ништа да одговорим, него остављам суду да ствар оцени. — Предс.: Г. држ. туж. нек изволи изјаснити се ако шта има. — Држ. туж.: Као што је на данашњем претресу показано, против Ф. Станковића остали су постојани П. Радовановић, Б. Петровић, Б. Петковић, и С. Рогић, а међу тим и А. Атанацковић сведочи дружење Филипово с онима, коју су дело учинили. Па почем су осим тога нађени још и новци у кући Карађорђевића, о којима је Филип говорио Паји, то тражим да се Филип по тужби осуди — Предс. (к бран.): Имате ли шта на ово? — Бр. Д Петровић: Немам.

(Продужиће се.)

ПРОТЕСТ ЧЕШКИХ ПОСЛАНИКА.

(Продужење.)

Ново образованој држави имали су основом служити неуређене развалине разорених фебр. патената и окт. дипломе, а да се к овима додаду неке поправке и промене, оставише ново октроисаном цислитавском представничком телу са ново октроисаним уставодавним правом, које имаде име „царевинскога већа,“ ако е царевина и била поцепана већ на две поле. У таковом райксрату, у коме ради недовољнога заступаня чешкога народа овоме непоспешне стихие имаю неприродну већину, могли би свакако изб закони за увек важити, кои слав. елементу чине велику неправду. Автономии наше отачбине ту би претила іош већа штета, но што іой е учинѣна и онако већ фебр. патентима; да, ту ние било и нема никаква ємства, да се на последак „провинция“ Чешка неби разбила іош у какове голе департаменте.

Већ самим чином намештаня цислитавска представништва доби изб. право чешког зем. сабора, нѣгов одношай к другим земљама, нѣгова надлежност знамениту промену, овим е на последак последњи облик нашег истор. права, маєстатско писмо од 8 апр. 1848., кое е краљевству Чешкой обезбедило подпуну автономию на основу ширег представништва целог народа, као и своя, зем. сабору одговорна зем. влада, фактично и сасвим у својој важности у опасности.

Тако многим опасностима нису могли изложити представници велике већине становништва чешких земаља чешку народност и уставно као и држ. право своє землѣ.

Но колико су они с основом против важења избора у цислитавско представн. тело протестовали, на њиов протест и правне доказе ние се пазило, нису пазили ни на ц. обећанѣ, кое е дато земљи свевис. манифестом 20 септ 1865. Оно цислитавско представништво, у кое из чешких земаля ступише само представници маньине, заиста е предузело чине уставодавства, на кою ние било надлежно, да, оно се погоди средством дотле непостојавше, од нѣга изабране делегациє за терете, кое е за тим имало примити на се краљевство Чешка.

Решише о нама без нас!

И тако би славно краљевство Чешка са земљама чешке круне, кое спадаю међу найизображеније, найплодније и найвише пореза плаћаюће у целой царевини, краљевство, кое се од других одликує славом, тисућолетньом самосталношћу и своим чрез краљевске присеге толиких краљева вазда наново потврђеним и посвећеним истор. правом, тако би цела чешка круна, коя е уз угарску по полит. важности и у сваком другом погледу найважния, свога неоспорнога, да, њой од самога владара већ явно признатога самосталнога гласа не само гледом на устройство целе царевине, но и гледом на своє собствено уст. и држ. право, гледом на свою будућу судбину лишена, врху кое е решенѣ стављено у руку представн. тела, у коме полит. чешки народ као самостална државоправна индивидуалност ние био заступлѣн, и у ком е представништво само маньине себи право узело, да говори у име целе землѣ. Да, напоследак реши врху нѣ случайна већина двею ванчешких делегация.

Сада пак, када е све то извршено без редовног и правног одобреня краљевства Чешке, да, противно свечано подигнутом ограђеню од стране своих редовно изабраних посланика велике већине свога народа, би чешки зем. сабор опет сазван, кои по свим изгледима неможе имати други задатак, него да узме на знанѣ и да као готов посао и делом признаа, што е учинѣно без нѣгова саизволѣн, да оно као зем. право признаа, што е од представника других земаля са безобзирним невиманѣм на цели чешки народ израђено; да оно прими, што мора водити к материялной пропасти краљевства Чешке, к савршеном уништеню нѣгове државоправне самосталносли и истор.-полит. индивидуалности, као и к угушеню нѣгове стародавне подпуне автономие — нарочито у фин. пословима, пак на послетку услед тога к подчинѣню чешко-славенске народности под владу туђих стихия, кое іой прете са уништоженѣм.

(Свршиће се.)

ДОПИСИ.

—д— Из **Руме** 12. августа. Ево ме да вам се опет јавим из овог краја, де се у последње време нешто догодило, што ће сваког Србина обрадовати, јер овај појав носи на себи знак напретка, знак здраве свести и схваћања данашње најпреће потребе за унапређење наше.

Ако ћемо истину да исповедимо, морамо признати, да се до данас у нашем месту слабо на највећу узданицу нашу, на наше народне школе. пажња обраћала, и да нам је све преће било, ма то и од незнатније важности било, од наших народних школа, а то нам сведочи и често досадашње мењање учитеља у овом месту, које је већ општом пословицом нашом постало. Но данас сасвим друкчије овде стоји; данашњи дан нам је показао, да и Румљани схваћају потребу унапређења и просвете народне, да и они увидеше, да је школа први услов боље среће и процвате наше. Ми овде имамо главну школу, истина, не сасвим потпуну, јер ту главну школу држе само три учитеља, а четврти је у Старој Руми, који имаде на себе два разреда. У сваком овдашњем разреду иду и женска деца заједно с мушком, а да је то велика препона у изображавању и васпитању, особито женског пола, то ће сваки лако поњати моћи. Ту незгоду у васпитању женског пола увидеше честити Румљани, те у данашњој скупштини закључише, да се отвори идуће школске године једна школа за женску децу и да се на отправљање ове дужности позове приправница, на сваки начин сомборска, која ће изображавање, васпитање и учење женске деце, а поред тог и учење женских послова исте деце предузети. У истој скупштини, чујем, да је решеко, да се прилози на подизање овдашње чисто српске школе купе, де је још и плата катихети одређена, којега до ове године несмо имали, него је учитељ тај предмет предавао. Једном речи, Румљани су себи осветлали образ пред Србима, и зато нека им је усрдно „хвала“ речено. Сад само још чекамо на одобреље више власти, па онда с надом и радошћу да сретамо макар и лагани корак среће и напретка нашег

Сад је српско-народно позориште код нас и у суботу 3 августа почело је давати представе. Румска публика се свакој представи одзива тако, да још ни на једном комаду нисмо могли рећи, да је публике слабо било, но увек је пуно. Представе се дају у арени у гостионици код „Зеленог венца“, а предплаћено је на 12 представа.

М. Д. **У Вел. Бечкереку** 19. авг. Данас у 4 сата по подне отвори се у маћистратској дворани репрезентативна седница Да се неби стрпљење репрезентаната изцрпило, није се ни читао никакав протокол од прошли седница, него се одма пређе на саветовање о ствари, која је по важности својој изкупила до 56 репрезентанта, и то, почем је у начелу жељезничка пруга кикиндско-бечкеречка усвојена, о месту, гди да буде станица жељезничка. У овом питању било је три мњења. Једно је хтело оставити друштву на вољу, да место бира; друго је желило, да станица буде између томашевачке и темишварске капије, а треће је тврдило, да је за ото најбоље место вашариште. Но пошто прво мнење није имало подупирача, тога ради при гласању није ни стављано било у ред други питања, него се при самоме закључку у неколико пажња поклонила и њему. Гласање решило је у корист трећег мнења т. ј. *да станица жељезничка буде на вашаришту*; али у случају, да небуде друштво са тим местом задовољно, оно може по својој вољи изабрати друго, но увек само саизволењем општине. За тим ће и доноситељ предлога: да станица буде између томашевачке и темишварске капије, тргнути свој предлог натраг из тога узрока, што се уверио, да су разлози за вашариште темељнији од његови разлога и то: што се немора ћуприја преко Бегеја зидати; што ће станица одма поред Бегеја бити; те ће тим лакше бити за товарење и изтоваривање лађа; што ће и сама варош и трговци и занатлије и бирташи и т. д. отуда више користи имати, када је станица у вароши, него ли ван вароши и т. д.

На друго питање: чим ће општина ићи на руку подузиматељима жељезничким при екпропријацији (одкупљивању) земаља и добара како општински, тако и поједини земље притежатеља, и колико ће им помоћи

при набављању цигаља, кола (сараора) и т. д. — решено је: да се друштво најпре изјасни, како мисли повући пругу жељезничку, и онда, ако неби од државе добило гаранције за камате, да ће се обштина одсудно изразити, у коликој ће мери притећи друштву у помоћ у смотрењу трошкова при експропријацији обштински земаља и појединих земље притежатеља За набављање нужни цигаља одредиће се 10 јутара ледине, а за кола није јошт одређено, у коликој мери, него када приспе рад, онда ће сваки, који год може, по своме произволењу подпомоћи.

Тако се ова врло важна и животна ствар по нашу варош у овој седници решила. Неби ли дао Бог, да уроди што бољим и богатијим плодом.

—. **Вел. Бечкерек.** Баш када родолюбни дописник из Платкога запита у вашем листу: шта є са богохулним Коном? баш тога дана видесмо истога, где се по сокаци наше вароши слободно и безбрижно шеће. То нас є све, кои у неделу поменутога увреду велику осећамо, яко спевеселило, и чудне нам мисли долазе на ум, када гледамо онога, кои нам є найвећу светиню нашу оскврнио, како га власти олако из притвора пустише. Тим чудноватиє мисли биваше тиме изазване, што у исто време знамо црквеняка іош у затвору, а он є само оруђе био за грешно дело Коново. Ничим ниє власт кадра свом уваженю шкодити, него оваковим поступанѣм. Кад бих овде навео све оне речи, коима су изражавали своє негодованѣ сви они, кои су богохулника тако слободна гледали, можда би власт и добила пойма о огорченю, коє є с тога у народу. Зато изранниє и лепе намере опоминѣмо дотичне, да се у овой ствари узму на ум, єр є ту време и новом вину....

Вршац 6 авг. „Застава“ бр. 61 донесе од неког дописника из Вршца под знаком J. против моје личности написани допис. Вршачки „Заставини“ дописници у томе се од других отликују, што су врло ретко о важним стварима, народном интересу, напредку и благостању дописивали, већ се понајвише тада појављиваху, кад је требало на личност својих суграђана и браће нападати, па као такови појави се сада и подмече J Ја у томе допису из Вршца на ништа друго не наиђох, до ли на сама опадања, на нападање на врсне вршачке грађане и на личност моју, како би се дописник ваљда код „Заставе удворијо, јер се бајаги тим својим дописом за њеног браниоца истакнуо. Што дописник вели, да сам ја тај, који сам ону изјаву противу циришке дружине и „Заставе“ у име вршачких грађана написао, ту мислим, да нема тога човека, који би се тако заборавио, па да у име наших грађана изјаве пише, јер тада би се сво врстно грађанство листом дигнуло, да таковог безобразника једанпут за свагда морално казни, да не би и у будуће на зло употребљавао имена својих сагрђана Овде пак нема о таковој појави ни трага ни гласа. А ако је дописнику стало да зна, који су ти грађани који су ону изјаву противу циришке дружине „Напредку“ послали, нека зареди од куће до куће свију вршачких грађана, па ће се са њима одма упознати, — јер као што ће му и самом познато бити — нема тога грађана који за покојним кнезом Михаилом искрено нежали, и који би га тирјанином називао.

А и то ће ти, красни дописниче познато бити: да је изјава циришке дужине готово свакога огорчила. Небудеш ли се пак ни с тим задовољио, скупи имена вршачких грађана, који су за чланак циришке дружине, а противници пок кнеза Михаила, дај их „Застави“, да их штампа, па ћемо тада да видимо: колико их на броју имаде! А твој безобразлук, што велиш: да је сваки вршачки грађанин, који „Напредак“ држи, неизображен и луд — даје ти тестимонију манитости; јер запитај нашу интелигенцију: каково мњење о „Застави“ имаде, па после добивеног одговора пиши „Застави,“ да се и сама увери, еда ли су они вршачки грађани, који „Напредак“ читају, прости и луди, или њен вршачки дописник. Што пак о мени као поругљиво велиш: да сам несвршени јуриста, и ту се показа, да са манит; јер тада би само то имало форме када бих се ја на пр. адвокатом називао; ал овако промашио си, јер се и сам другчије никад нисам називао, до ли јуристом При том није никакав грех, бити и несвршеним јуристом! Што се уредништва „Куле“ тиче, и ту си, дописниче, слабо себе опоштенио; ја се никад нисам хвалисао: да сам „Кулу“ сам уређивао, шта више, ако ме који од наших грађана о томе запита, свагда сам одговарао, да „Кулу“ уређујем заједно са г. П. М. Дакле, дописниче, други пут узми се боље на ум и немој бар у „Заставу“ такове ствари о уредницима да пишеш; јер то је позната ствар, да баш уредник „Заставе“ г. С. Павловић само по имену као уредник пише се, а други људи издиру.

Оволико ти нађох за добро, красни дописниче, одговорити, а ако будеш вољан и даље на вршачке грађане и на моју личност нападати, кажи ми се: каквог си рода и порода; ко си и од куда си, како ти је име и презиме, каквог си руфета и чим се занимаш, па тада ево мене увек теби на мегдану; ал овако, ако ми се само са знаком J. покажеш, онда се стидиш твога славног имена, а с таковим људма, који се и свог имена стиде, нисам вољан у никакови саобраштај спупати, него их презирем као кукавице!

(Свршиће се.)

Миша Ф. Поповић
правник.

Са **ријеке Босне.** Из Босне нејмаш се чему обрадовати. Сваки пут чујеш за зулум турски У Бањи манастиру и калуђери и народ огорчен је и упрепашћен. Нововарошки кајмакам Јашар ефендија са више завтија дође у Бању манастир и тражи, да бесплатно руча и т. д. шта више у вријеме службе божије дође до пред сами олтар и загледа женске. Свијет сад ријетко иде у цркву, а како би и ишао, кад се боји Јашар ефендије. Сарајлије, како се чује, добили су писмо од тамошњи житеља за те зулуме; али како га смије везиру однијети, кад везир добро живи с Јашаром Везир је још у Ерцеговини и до који дан доћи ће. Њему је отишао и доктор Кечет, да заједно дипломатикују, т. ј. како ће раји више терета бити.

Вријеме се уљепшало и надати се је, да ће рођа сва у руке доћи; но са једне стране десетина, са друге трећина, затим намет па десетину, који се од лани даје, послије гуљење десетинара, који ссу са 35 проц. скупље закупили него лани, порез и разне дације — све ће пограбитти, а сељан опет остати гладни сиромашак.

С **ерцеговачке границе.** Ево већ 12 година протече, како порта садѣйством париског конгреса издаде хатхумаюн и прописа закон грађански, да сви без разлике поданици султанови уживаю иста права и слободу; па є ли се тай хатихумаюн досад испунио? Я нећу о том ниште говорити; али то ясно доказує яук и степанѣ тужне сиротинѣ, коя без икаквог права и слободе у Ерцеговини живи и свою судбу оплакує.

У Ерцеговини по свим судовима, ако Турчин против христянина поведе парницу, па ако суд зна, да може Турчин по закону грађанском добити, онда ће му се по томе закону и судити; а иначе би све грађанске законе прашина попала, єр досад се слабо догађало, да є христянска парница противу Турчина по закону грађанском окончана, него по шерияту, кои говори, да неможе 40 - 100 християнина на єдног Турчина свѣдочити; па онда како може ядни християнин на крај изићи с Турчином, баш да му є овай и найвеће злочинство учинио? — или му се суди од ока, кафу пиюћи и пушећи чибук!

У Турской, коя има различити народа, све, што власти раде, све се то на турском єзику чита, пише и говори, и слабо се може наћи кои валия, мутесариф, каймакам и мудир, да умѣ народни єзик; али баш и да умѣ, неслаже се с нѣговим користима народним єзиком говорити; а народ као што се слабо може наћи по варошима, да кои зна турски єзик, а по селима у цѣлой Ерцеговини нейма ни єдан, па зато мораю преко толмача да изявлюю свою тужбу Толмачи пак могу преиначити, што њима неиде у корист, и онда ядни народ како може уживати єднака права и слободу?

У Ерцеговини у Мостару има неколицина римске вѣре, кои знаю турски читати и писати, али залуду, кад они неће да покажу садржай грађанског закона, єр су сви они у државним пословима, па да се неби код суда замѣрили, чуваю свой хлѣб да неизгубе, а народ предаю своіой судбини. Од православних нейма ни єдног, да є штогод турски учио, па зато и незнаю садржає закона грађанског, због чега се є неки пут случавало, да су християнски заступници и на себе самог печат притискивали и засвѣдочавали из незнаня лажива писма њихова, нити они знаю, шта є у тим писмима, него како им Турци казую, тако они мораю вѣровати и потврђивати све оно, што Турци пишу. За примѣр навешћу єдан случай, кои се є у почетку нове уредбе да народни заступници у окружним судовима засѣдаваю, у Невесиню догодио.

Цвѣтко Радовић из Братача найимућнии био є у цѣлом окружию невесиньском и врло поштен човѣк. Народ познаюћи га као родолюба и поштена човѣка, изберс га за свог заступника при невесиньском суду, и он као прави родолюбац бранио є народ. Турци видећи, да он брани народна права, немогу га гледати, него спреме злочинце, те му ови убию сина у млину, а послѣ напишу писмо против истог Цвѣтка, коє нѣму поднесу, да и он потврди, казуюћи да є то писмо у име нѣгова сина. Он сирома незнаюћи за њихово лукавство, потврди писмо своим печатом; по кад виђе, да є сам себе у зло увалио, одма се є од муке разболио, од коє є болести Богу душу свою предао. Нѣму се може казати, да є он род свой любио и увѣк правду наблюдавао; али таковога Турци неуважаваю, кои неће по њиховой вольи да се управља, него гледаю, како ће га с пута уклонити; а кои ће увѣк одобравати, што Турци чине, свагда му чест одаю, па макар сви християни на нѣг викали, турски га суд своим писмом правда, да є он поштен човѣк.

Приє неког времена дошло є било писмо од порте на мутесарифа у Мостар, у ком пита: да ли свак од стране суда ужива право? Хаци Нашид паша злоговори се са муфтиом, те напишу писмо, како є свак задоволян са судом, па онда печатима потврде сви чланови, осим Михата Радовића и Шћепана Никића, кои нешћедну своє печате под лаж притиснути, због чега се налюти Хаци Нашид паша и избуца исто писмо усред суда, о чему ћу други пут обширниє говорити.

Прошле године дошла є била заповѣст, да се измѣнюю чланови суда, т. є. ако их неби народ уважио; но Турци измисле друго лукавство: позову од сваког села старѣшине, и то по наособ, па им онда рекну: Ево ове люде хоће ово окружѣ, хоћете ли и ви? Ови яд ици као што им нису дали, да се састану и здоговоре са старѣшинама сеоским од цѣлог окружя, морали су их и они потврдити, и то баш оне, кои пию крв людма; због чега ядна сиротиня упропасти се са свим, да іой више ништа неостає, него или селити се из свог отачаства, или с куком и мотиком устати против свои насилника, кои и самога султана вараю и срамоте, пишући лажива писма, како они право суде народу и како народ у великом изобилю живи; а овамо є од тог праводног суда и изобилия далеко колико од неба до землѣ. То знаю и сви представници разних дворова; само ако хоће истину говорити, па би се онда све европске силе увѣриле, да я болѣ истину говорим, него турски актови; а ако неће истину говорити, то ће они самом Богу одговарати за толики народ, кои у невольи цвили.

Кад би почео писати све неправде турског суда у Ерцеговини, цѣлу би годину без одмора дан и ноћ имао шта писати; но све би то престало, када би нам султан ове точке испунио:

1. Грађански закон да є на народном єзику.

2 Свака обштина да има по єдан комад закона грађанскога.

3. Актови, прозбе, пресуде и рѣшеня да су на народном єзику.

4. Сваки валия, мутесариф, каймакам и мудир да народним єзиком говоре и да нейма у суду другим се єзиком говорити осим народним.

5. Да се по шерияту несуди, него по закону грађанском.

6. Како кадиє и муфтиє, тако и сво у обште духовенство да се нейма мѣшати у грађанску власт, него да они имаю гледати само свой вѣрозакон.

7. Сви они, кои неће грађанском закону сходно да слѣдую, треба их из суда исключити

8. Да народ може редовно скупштине имати, као што то и по другим државама бива, и да може бирати заступнике, пуномоћнике и посланике своє.

Ако неби порта народу олакшице учинила, то се разумѣ, да народ неће до вѣка тешки ярам сносити, него ће наскоро доћи време, кад ће га са свог врата скинути; єр є већ преко врха прешло и народ ће на єданпут своє потражити; а кад народ своє потражи, зачудиће се и цѣла Европа, како се сваком мачка истѣрне на нос.

Прави Ерцеговац.

ПОЛИТИЧНЕ НОВОСТИ.

ПЕШТА. Још ове есени има се у Угарской и Ерделю 38,000 рекрута узети. Рекрутация почеће 12 окт. (30 септ) и траће 5 – 6 неделя.

ЗАГРЕБ. Явля се сада, да се загребачка генералкоманда, неће укинути, но да ће она добити под свою управу и банатску границу.

БЕЧ. „Н. Фремденблат“ дознао є, да є Смолка, Земялковски и остали од опозициє у лавовском сабору од Руса подплаћени! Таман погоди! На другом є месту зло — и то врло близу тога „Н. Ф.“

СРБИЯ За управителя кнежевског двора поставлѣн є г. Пенчеовић.

— Министар правде издао є наредбу, да се у будуће недопусти ни єдном практиканту у судской струци женити, док є у той служби, а кои би то учинио, сматраће се, као да є службу напустио. Повод є томе тай, што су многи такови практиканта из лакоумности или из спекулациє оженили се, па се тиме многе незгоде државним пословима чине.

ЗАБАВА СРБКИЊАМА

V. књига,

у којој је III. свеска (последња) класичнога Романа

Последњи дани Помпеја,

што га је с енглескога од Булвера прев о Лаза Костић, сад је готова. Ова је свеска од свију досадањих свезака највећа обимом. Цена је свесци 50 новч. Цели овај роман у три свеске (око 750 страна) стоји 1 ф. 50 н.

Садржај прве четири свеске „Забаве Србкињама“ ово је:

I. свеска. Приповедке Н. В Гогоља с руског превео Ђ. Поповић. I. (Сорочински сајам. — Веће уочи Иван-дана. — Ноћ уочи божића. — Записници сишавшега с ума.) Ова је свеска сасвим распачана.

II. свеска. Приповедке Н. Г. Гогоља II. (Стари свет. — Страшна осва. — В. Роб. — Невски просп кт.) Цена 50 н.

III. свеска. Последњи дани Помпеја роман Е. Л. Булвера, с енглеског превео Л. Костић. I. Цена 50 н.

IV. свеска. Последњи дани Помпеја. II. Цена 50 н.

Само наручбине с новцима уважавају се. Наручбине нека се изволе послати уредништва „Напредка“, или уредништву „Данице“ у Н. Саду

НОВА КЊИГА.

Изишла је нова књига економска, коју сам на основу собственог искуства написао, под насловом:

Памук

у ботаничком трговачком и економском обзиру.

Увидивши голему важност овога биља, и уверивши се да та биљка код нас добро успјева, написао сам књижицу ову у корист обшту, јер хиљадама форината иде за памук из наше земље, а тай би новац могао код нас у земљи остати.

Књижица је ова прва у србској књижевности, која је у тој форми изашла, јер при ботаничком опису памука насликане су две врсте памука, поред њи је у тексту прилепљена једна количина природна памука, који је код мене растао, да би се свако о доброти код нас растећег памука уверити могао. При трговачком опису има 4 врсти памучни тканина, које су башка на једној табли прилепљене; а при економском опису је сав рад око памука обширно изведен.

Књига је ова тако удешена, као што за боље разјаснење излазе у Паризу извештаји о лањској светској изложби.

Као што ће свако увидети, да је и посао и трошак око ове књижице био голем, јер ни једнога ни другога нисам жалио, само да и ми у свачем напредујемо.

Цена јој је 40 нов. а. вр. у Аустрији, а у Србији 4 гроша чарш.

Семена од памука моћи ће се у своје време од мене добити.

Др. Ђорђе Радић
уредник „Сељака.“

ПОЗИВ на ПРЕДПЛАТУ

Од јулија почиње ново полгодиње за предплату на „Даницу.“ С тога учтиво позивају се пошт. претплатници, којима с концем јунија излази рок претплати, да своју претплату поновити изволе; уједно позивају се наши п. н. читатељи да ступе у ред наших претплатника.

„Даница“ ће позватим правцем а одабраним садржајем гледати да задовољи изискивањима, која се могу у данашњим околностима наше књижевности код србскога листа овакове врсте ставити.

Од јулија излазиће „Даница“ на много лепшој хартији.

Цена је „Даници“ досадашња: на по године 2 фор. 50 н., на три месеца 1 фор. 30 н. — У Србији стоји на три месеца 13 гроша чарш., на по године 25 гроша чарш, у кованом сребрном или златном новцу.

Бројевима од друге овогодишње четврти можемо још послужити; у тој четврти почиње се најновији роман г. Јаше Игњатовића „Чудан свет“

„Данице“ за 1866. годину имамо још у подпуним бројевима за 5 фор. а. в. или 50 гр. чарш. у златном или сребрном новцу.

Из Београда и Србије нека се претплата

шаље нашем разносителу у Београду, г. Михаилу Кузмановићу.

Наручбине без новаца непримају се.

Уредништво „Данице“
У Н. Саду.

ДАНИЦА лист за забаву и књижевност, број 19 донео је ове предмете: „Волно би“, песма Мите Поповића; „Комшије,“ приповетка Ђене Павловића; „Утеха туги за пок. кнезом од Србије Михаилом,“ песма Ник. Боројуевића; „Погинувшем кнезу српском Михаилу,“ песма М. С. С.; „Добош,“ приповетка с пољскога од Војчицкога (продужење); Моја српска драга“, песма Н. Н.; „Злотвору,“ песма Ј. Фрушића; „Тужни звуци,“ песма Игњ. Стан; „Грчка и острова грчка“ (свршетак); „Дуван“; Босанске народне приповетке. — Подлистак (Књижевност. Гласник,)

Даница излази сваких 10 дана на табаку и по велика октава. Свакога месеца додаје се бојадисана слика париске моде (челикорез) Цена јој је тромесечна 1 ф 30. н. а. в. Предплата се шаље уредништву у Н. Саду.

Явна благодарност.

Православна српска фабричка обштина код Темишвара увидила из наше поднете іой молбенице нашу преку нужду, и умилостивила се 31. юлия о г. нами на цѣл наше 135 година старе, од дрва ограђене, сироте цркве, а найвише да би могли купати єдну кућу за школу, кою више од 50 година немамо, — 50 ф а в. послати. Ми хитимо дакле православной обштини фабричкой нашу особиту благодарност изявити. У Овсеници на преображеніе 1868 Алекса Бекић тутор. Левента Дећански кмет.

НАЈНОВИЈЕ.

Србия. „Видовдану“ пишу из Пеште, да кривица А. Карађорђевића стои изван сваке сумнѣ; доказа за то има довољно. Он є под строгим надзором двоице комисара, кои велику плату вуку, а ту мора он из свога џепа да им издає. Између саучестника нѣгових долази после Ф. Станковића и П. Трипковића на први ред **Бугарин Каравелов**; врло важни податци доказую, да є и овај био умешан у тај паклени план. (Читай увераваня „Заставе“ о невиности овог нѣног пријатеља и сарадника.) Найдалѣ у течаю септембра биће явно суђенѣ А. Карађорђевићу код пештанскога варошког суда, єр се ислеђиванѣ примиче краю. К нѣму никога непуштаю, ни саму жену нѣгову, єр є покушавао и из затвора побећи, као што є хтео из Угарске побећи, док є био слободан.

18 авг. у 11 сати у вече осетио се у Београду мали земљотрес.

Беч. Словенци у Штаярской иште, да се за южну Штаярску, у коіой су они изключно становници, даде засебна земаљска управа. Исто тако и Словенци триєстинске околине, кои са Триєстом сачињавају єдну обштину, хоће да се оделе и да за себе обштину (муниципию) образују.

Говори се, да ће хонвидски ђенерал Мавро Перцел постати аустриским ђенералним консулом у Букурешту.

Праг. Чеси хоће да оснују за себе орган у Берлину.

Турска Єдан црквени лист француски каже, да порта намерава дати Бугарима самосталну патрияршию; а Митад паша вели, да треба дати Бугарима оружѣ, па ће они сами потући „хајдуке“ балканске. Ако є прво толико истина, колико ово друго, онда Бугари нити ће добити оружја од Турака, нити своє патрияршиє.

Русия. Познати руски орган „Нор“ заузима се за споразумлѣнѣ међу Аустриом и Русиом.

Говори се, да ће Русия са Северном Америком и Пруском до мало предложити, да се острово Кандия прогласи за подпуно независно од Турске.

Париз Страхованѣ од рата са Пруском непрестає.

Француска се договара са Шпањолском ради савеза за обрану и нападанѣ.

ТРГОВИНА.

НОВИ БЕЧЕЙ 20 авг (Допис.) Од мога последнѣга дописа поче довоз жита бољи бити, али и трговци почеше болѣ куповати и више плаћати. Сада капара иде по 8 ф. 20 н. На пијци за добро жито натераю єдан другога и плате 8 ф. 30—40—50 н. Єчам 3 ф. 60 н. На дан сада већ у Бечеј дође 1500—2000 ваг.

У потисю бачком жито є 7—8 ф. Єчам 3 ф. 60 н. зоб 2 ф 10—20 н. Кукуруза стара ко има иште 4 ф. цена є 3 ф. 60 н. купаца више има у потисю на єчам него на жито,

Ове недѣлѣ имадосмо опет єдан дан кишу, Тиса є добра за пловидбу.

БЕЧ 19 авг. Дотерано 3200 волова, цена за центу до 32 ф.

Бечка берза од 19. августа

5 проц. нар. заим с як.-јул. кам.	— 62.20
„ „ „ „ апр.-окт „	— 62.20
Металици — — — —	— 58 20
Лозови 1839. — — —	— 169.—
„ 1854. — — —	— 78.—
„ 1860. — — —	— 86 80
„ 1864. — — —	— 96 20
Комска рента — — —	— 24.—
Зем. растер. угарске — —	— 76.75
„ „ там.-славонске —	— 73.—
„ „ хрватске — —	— 76.—
Акције нар банке — — —	— 727
„ кред. завода — —	— 211 90
„ држ. жел. — — —	— 246 60
„ потиске жел. — —	— 151.—
„ дун. паробр. — —	— 532.—
„ пешт. ланч. — —	— 438.—
Зал. писма угарска — —	— 92.25
Лозови кред. завода — —	— 136 25
„ дун. паробр. — —	— 93.—
„ трст. — — —	— 120.—
„ будимски — — —	— 32.—
„ Естерхази — — —	— 170.—
„ Салм — — —	— 38.—
„ Палфи — — —	— 33.50
„ Клари — — —	— 33.—
„ Ст. Женоа — —	— 32.—
„ Виндишгрец — —	— 20.—
„ Валдштайн — —	— 22 —
„ Кеглевић — — —	— 15 50
„ Рудолф — — —	— 14 75
Сребро — — — —	— 112 75
Дукат — — — —	— 5 42
Наполеондор — — —	— 9 12
Империял — — — —	— 9 21

Телеграфисани бечки курс од 22. августа

5 проц металици — — —	— 57.80
Нар. заим — — — —	— 62 20
Акције нар. банке — — —	— 724 —
„ кред. завода — —	— 211.—
Лондон — — — —	— 115 —
Сребро — — — —	— 112 75
Дукати — — — —	— 5 40

Пештанска берза од 20. авг.

Пешт. ком. банка — —	— 630.—
„ зан „ — —	— 260 —
„ штед. акције — —	— 1550 —
Будим. „ „ — —	— 440.—
Пешт. вал. млина акције —	— 1150 —
Ланчаника — — — —	— 440.—
Тунела — — — —	— 95 —
Уг. др. осигур. — — —	— 635 —
Сегед парн. млина — —	— 600 —

ПАРОБРОДСТВО.

Н Сад — Земун: св. дан (осим четвртка и петка) у пол 8 с. ю.
Н. Сад — Оршава четв полак 1. сати ноћу.
Н. Сад — Пешта: сваки дан (осим четв.) поноћ.
Земун — Сисак: ч твртак пре подне.
Сисак: — Земун: понед. јутро.
Земун — Сегедин: недеља четвр. подне.
Сегедин — Земун: среда субота јутро.
Брчко — Београд: суботом.
Шабац — Београд: пон. среда, субота.
Београд — Градиште: нед. уторн. петак
Београд — Оршава: уторн. јутро.
Оршава — Београд: среда јутро
Градиште — Београд: понед. четв субота.
Београд — Шабац: нед. уторн. четвртак
Београд — Брчко: петак.

ЖЕЛЈЕЗНИЦЕ.

Беч — Базиш.

Беч, пол. 7 с. 45 м. јутро 8 с. — м. вече
Пешта, пол 5 с. 19 м. пон. 6 с. 51 м ујутро.
Сегедин, пол. 12 с. 12 м. ноћ. 2 с. 55 м. пон.
Базиш, дол 9 с. 1. м. ујутро до Ясенова

Беч. — Базиш

Базиш, пол. 5 с 55 м пон.
Темишвар, пол 10 с. 40 м. ноћ. 7 с. 25 м ујутро.
Сегедин, пол 2 с 26 м. ујутро 12 с. 53 м. ујутро
Пешта, дол. 8 с 56 м. ујутро 8 с. 40 м. вече.
Беч, дол. 6 с 36 м. вече 6 с. — м. ујутро.
Будим — Трст пол 6 с. 35 м.
Трст дол 8 с. 14 м. ујутро.
Трст — Будим пол 6 с. 45 м. вече.
Будим дол 7 с. 58 м. ујутро.
Пешта — Арад пол 6 с. 31 м ујутро.
Арад дол. 4 с. 40 м. пополдне.

Сисак — Зидани Мост

Сисак, пол 6 с 30 м. ујутро 5 с. 20 м. вече.
Загреб, пол 8 с. 16 м. ујутро 7 с. 35 м. вече.
Зид. Мост, дол. 10 с 50 м. ујутро 10 с. 45 м. вече

ОГЛАСИ

Стечај.

Ради попуњења учитељски штација у Дијецези Будимској, и то

I У протопресвитерату Будимском

1. У Сентандреи, с коіом є скопчана годишња плата у готовом новцу 210 фор. 1 и четврт јутра ораће земље, 4 хвата тврди дрва и слободно обиталиште.

2. У Збегу, предграђу сентандрејском, с коіом є скопчана учитељска плата од 105 фор. 1 и четврт јутра ораће земље, 5 акова клюка и 2 хвата дрва са слободним обиталиштем.

3. У селу Помазу, гди е плата учитељска 300 ф. 3 хвата дрва и слободно обиталиште.

4. У Калазу, с коіом є штацином саједжена плата од 226 ф. 2 јутра земље и 4 мерова наполице са слободним квартиром.

5. У Бати са учитељском платом от 70 фор. 7 мер. жита, 7 мер. єчма, 4 јутра земље и 4 хвата дрва.

6. У Ковину, гди є плата учитељска 200 фор. 25 јутара земље и 2 хвата мекани дрва са слободним обиталиштем.

7. У Ловри са учитељском платом од 76 фор 14 мер. наполице, 8 мер. єчма, 14 јутара земље 1 кола сена, 25 фунти сланине и 50 нарамака огранака са слободним обиталиштем.

8. У Алмашу, гди є плата учитељска 16 фор. и пол сесие земље са слободним обиталиштем.

У протопресвитерату Мохачком.

У Мохачу са учитељском платом од 200 фор. с придатком за недељно поучаванѣ од 21. фор. 10 фунти лоини свећа и 6 хвати дрва, са слободним обиталиштем и приходом сваког већег укопа по 40 кр., од манѣг по 20 кр. а од венчаница такођер 20 кр.

Стеченица, кои би желили єдно од учитељски ови места добити, имаю молбенице своє найдалѣ до 16 сентембра т. год по староме календару Консисториуму овом поднети, и ове са крштеним писмом и свидѣтелствима сврху свршени прописани науке и моралног и политичког свог поведенія подкрепити.

У Сентандреи 14 августа 1868

Консисториум восточне православне
163—1-3 цркве Дијецезе Будимске.

Стечај.

У Земуну упражнѣна су у српским школама ова учитељска места: I. У дољной вароши, у главной школи, четир места са годишњом платом од 500 ф. а вр. и станом.

II. У горњой вароши, у основной школи, два места са годишњом платом од 500 ф. а. в.

III У дољной вароши єдно место учитељке у I разреду женске школе, са платом од 200 ф. а. вр. и 60 ф. у име стана.

Просителји и просителке нека поднесу земунском магистрату своє молбенице са сведочбама о свршеном двогодишнѣм педагогичком курсу, о моралном поведеню, о досадашнѣм заниманю свом и са крштеним писмом, до 8. септембра о. год. 157—3—3

Стециште.

Одбор школски, кои са заводом Папулићевим рукує и управља, заключно є, да се на єсен женска школа отвори, и овим се до 15 Септ. о. г. стечај за єдну учитељку расписує. Плата є: 300 фор. астр. вр. 3 хвата дрва и слободан стан.

Просителка има доказати, да є приправничке науке редовно слушала, и да є у ручним женским пословима вешта. Ако є већ практична учитељка, има показати сведочбе о владаню и успеху. Молбенице се имаю на одбор женске школе управити.

У Иригу 8 августа 1868

Іован Іовановић
154-3-3 парох, председник одбора.

Стециште.

У Беочину отвара се Стециште па званіе учитељско с платом у новцу 210 ф. а. в. у житу пож. мер. 20. у кукурузу пож. мер 20. тврди дрва фати 6. лоини свећа фунти 12. ораће земље 1452. кв хвати, свободан стан

Просителји имаду се с молбеницама своима и потребним сведочбама на ч. Архиднец. консисториум, преко карлов Протопресвитерата, до 14 септ. по ст. о. г обратити.

У Карловци 16 авг. 1868.

Атан Поповић
162—2-3 протопр. карлов.

Што є рува єфтина, модерна,
Што но су га господа понела,
За одрасле или за дечицу,
То ће ти данас найболѣ добити;

у Бечу Graben Nr. 3.
Ecke der Kärtnerstraße früher Stock, im Eisen
у
магазину за одело
Келера и Алта
одликован найвишом медальом за на граду 1867.

Помодни горњи капут
8 фор.
Єсенѣ одело
16 фор.

Летнѣ одело	од 12 до 36	ф.
Платнено одело . . .	од 10 до 26	„
Пролетњи капут . . .	од 5 до 24	„
Огртачи	од 8 до 28	„
Зимски капути . . .	од 6 до 50	„
Ловачке доламе . . .	од 6 до 22	„
Шлафроци	од 8 до 26	„
Фрак и герок	од 14 до 28	„
Поповска мантия . . .	од 16 до 30	„
Канцел. капут	од 4 до 12	„
Чакшире	од 4 до 12	„
Прслуци	од 2 до 8	„
Гимнаст одело	од 3 до 8	„

Далѣ сви могући
артикули од рува за господу.

Наручбине личне или писмене уз назначенѣ ширине груди, (преко груди и леђа) струка и дужина кракова, одмах се точнѣйше извршую, за готов новац или уз приманѣ поштом а ценовници шалю се по желји бесплатно и франко.

Да бисмо поверенѣ поштоване публике себи са сваке стране стално одржали, и уважаваући, да при честой налоги у послу никако мустрама материя свакидан нову робу неможемо показивати, то примамо, кад нам се назначи боя и цена избор одела по своіой савестности на се додаємо сваком пакету писмено ямство да од нас узето одело ако ма из ког узрока ниє повољно примамо натраг без прекословља

С поштованѣм 74—36
Kelle. und Alt. Graben Nr. 3 Wien.

ХАРТМАНОВА
тинктура за утаманьиванѣ
ИНСЕКТА
за Аустрию и Француску хранѣна привилегияма,

показала се досада као **непадмашена** па и као **недостигнута**, како спрам прашака против инсекта тако и спрам свию у ту струку засецаюћих подражаваня коя су досада већином само у споляшнѣм облику дотле дотерали, да се нашем производу приближе.

Само су оне боце праве, кое горню слику и наше име имаю у стаклету утиснуто.

Може се добити у **нашем главном депову у Бечу:**

111—9—12 **Hartmann & Mittler**, Stadt, Bäckerstrasse Nr. 3.

Ако би се ко упитао, наместиће се депо у Н. Саду.

Од краткога времена свога постаня ради изванредне євтиноће, солидне и реалне послуге од пошт. п. н. публике одлично признат велики

МАГАЗИН ЗА ОДЕЛО
прве пештанско-будимске продавнице мушког одела

6 Pest Dorotheagasse Wurmhof, 1. Stock 6

препоручує у **найбогатиєм избору** од ово- и страноземских материя, по найновиєм крою што елегантниє и солидно начинѣне

за чудо євтином ценом

поповске мантиє од 18—40 фор. а. вр.

Єсењи огртачи	од	10—35 ф.	Зимски капути	од	16—60 ф.
Єсењи жакети	„	10—25 „	Зимске чакшире	„	6—12 „
Єсенѣ руво	„	15—35 „	Зимски пруслуци	„	3—8 „
Кадифели жакети	„	12—35 „	Салонско одело	„	24—46 „
Ловачко руво	„	8—20 „	Покућни и канц. капути	„	4—12 „
Путничка јапунцета	„	13—40 „	Шлафроци	„	10—30 „

Препоручує далѣ свой ***завод за путничке бунде и позајмљиванѣ одела*** што погодним условима; такођер се меня ***старо одело*** за ***ново.***

Наручбине са мером ***ширине груди*** (преко груди и леђа), ***ширине трбуа*** (око струка) и дужине кракова, извршую се што болѣ за припослан новац или поштански нахнаме. Да би се одржало поверенѣ пошт. публике у сваком погледу стално на све стране, готови смо ***мустре материя,*** сваки дан нову робу показати, прислати, и примамо такођер при назначеню боє и цене избор одела по свом савестном суду на се, а примамо их без оклеваня одмах натраг, ако се ма из ког узрока нису допала.

130—12—36

Властник, издаватель и одговорни уредник Ђорђе Поповић

Брзотиском Игната Фукса у Новом Саду.